

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Materyal Tasarlama Deneyimleri

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Yelda KÖKÇÜ¹

1 Dr. Öğr. Ü., Fırat Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, yekokcu@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-1232-5235.

Gönderilme Tarihi: 03.07.2024 Kabul Tarihi: 05.02.2025 DOI: 10.37669/milliegitim.1509689

Atıf: “Kökçü, Y. (2025). Türkçe öğretmeni adaylarının materyal tasarlama deneyimleri. *Milli Eğitim*, 54(247), 1353-1386. DOI: 10.37669/milliegitim.1509689”

Öz

Eğitim öğretim ortamında materyal kullanımı kullanıcılara; bilgiyi somutlaştırma, eğlenceli sınıf ortamı oluşturma, bilginin kalıcılığını artırma, yaparak yaşayarak öğrenme, temel dil becerilerinin etkili kullanımı noktalarında kolaylıklar sağlamaktadır. Türkçe öğretmenliği lisans programında seçmeli dersler arasında yer alan “Türkçe Öğretiminde Materyal Tasarımı” dersi aracılığıyla söz konusu amaçlara ulaşmak hedeflenmektedir. Bu çalışmanın amacı Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe Öğretiminde Materyal Tasarımı dersi kapsamında hazırladıkları materyallerden örnekler sunmak ve öğrencilerin derse yönelik görüşlerini tespit etmektir. Çalışma, 2023-2024 eğitim öğretim yılı güz döneminde bir devlet üniversitesinin Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim gören toplam 22 öğrenci ile yürütülmüştür. Nitel araştırma desenlerinden olgubilimsel (fenomenolojik) desende tasarlanan çalışmada veri toplama aracı olarak yarı- yapılandırılmış görüşme kılavuzu kullanılmıştır. Elde edilen veriler, MAXQDA nitel veri analiz programı kullanılarak içerik analizi tekniğine göre analiz edilmiş ayrıca öğrencilerin ders sürecinde hazırladıkları materyallerden örnekler sunulmuştur. Çalışmanın sonuçlarına göre öğretmen adaylarının Türkçe derslerinde materyal kullanımına yönelik genellikle olumlu görüşlere sahip oldukları ancak materyal tasarlama sürecinin karar verme, orijinal materyal üretme ve tasarım yapma gibi aşamalarında zorluk yaşadıkları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Materyal tasarımı, Türkçe öğretimi, öğretmen adayları, öğretim materyali

Material Design Experiences of Turkish Teacher Candidates

RESEARCH ARTICLE

Abstract

The use of materials in the teaching-learning environment provides users with conveniences in terms of concretizing information, creating a fun classroom environment, increasing the permanence of information, providing the opportunity to learn by doing and experiencing, and supporting the effective use of basic language skills. It is aimed to achieve these aims through the “Material Design in Turkish Teaching” course, which is one of the elective courses in the Turkish teaching undergraduate program. The aim of this study is to present examples of the materials prepared by candidate Turkish teachers within the scope of Material Design in Turkish Language Teaching course and to determine the opinions of the students about the course. The study was conducted with a total of 22 students studying in the Turkish language teaching department of a state university in the fall semester of the 2023-2024 academic year. The study was conducted in a phenomenological type of qualitative research designs, and a semi-structured interview form was used as a data collection tool. The data were analyzed according to the content analysis technique using MAXQDA qualitative data analysis software. In addition, examples of the materials prepared by the students during the course are presented. According to the results of the study, it was determined that pre-service teachers generally had positive opinions about the use of materials in Turkish lessons, but they had difficulties in the stages of the material design process such as decision making, producing original materials and designing.

Keywords: Material design, Turkish language teaching, pre-service teachers, teaching material

Giriş

Öğrencilerin öğrenme sürecinde aktif rol almaları, yapılandırmacı yaklaşımın bir gereğidir. Bu anlayışa göre öğrenme sürecinde farklı birçok strateji, yöntem ve teknik kullanılması, farklı materyaller aracılığıyla öğrencilerin süreç içerisinde aktif rol oynadığı ortamların oluşturulması gerekir (Şaşmaz Ören ve Ormanlı, 2012). Bu noktada materyal kullanımının eğitim öğretim ortamlarına pek çok katkısı bulunmaktadır (Demirel vd., 2001; İşman, 2005; Apperson vd., 2006, Baki ve Karakuş, 2012; Kablan vd., 2013). Öğrenme ortamlarında kullanılan materyaller aracılığıyla öğrencilerin sürece aktif olarak katılımları (Köseoğlu ve Soran, 2006), eğlenceli ve çoklu öğrenmeye dayalı sınıf ortamlarının oluşturulması, bilginin somutlaştırılarak içeriğin anlaşılmasının kolaylaştırılması (Demiralp, 2007), bilginin kalıcılığının artırılması (Semerci, 2006; Demiralp, 2007), öğrenme sürecinde dikkatin canlı tutulması, öğrencilerin gerçek yaşam problemlerini deneyimlemeleri sağlanarak süreç içerisinde eleştirel, yaratıcı, empatik ve yansıtıcı düşünme becerilerinin pratik kullanımı

hedeflenir. Aynı zamanda materyal kullanımı ile öğrenme sürecine dâhil olan duyu organlarının sayısını artırılarak (Duman, 2013) içeriğin kolay bir şekilde anlaşılması sağlanmaktadır. Yine öngörülen hedeflere ulaşma ve programların başarıya ulaşmasında materyal kullanımının önemi yadsınamaz bir gerçektir (Karamustafaoğlu, 2006). Bu noktada eğitim ortamlarında belirlenen hedeflere ulaşma ve öğretim sürecinin verimini artırmak (Fidan, 2008) gibi amaçlarla kullanılan materyaller, öğrenme sürecinin temel yardımcıları arasında yer alır.

Eğitim öğretim sürecinde uzun yıllar boyunca öğretmen ve ders kitapları etkili bir rol üstlenmiştir. Ancak teknoloji alanında yaşanan gelişmeler ile birlikte sınıf ortamına taşınan öğretim materyalleri de farklılaşmıştır. Öğretim materyalleri, öğrenme sürecinde öğretmen tarafından öğrenmeyi kolaylaştırmak ve ders verimini artırmak amacıyla kullanılan yardımcı sunum içerikleridir (Erişti, 2007; Seferoğlu, 2013; Şahin ve Şahin, 2014). Söz konusu öğretim materyallerinin işlevi öğretmen yerine öğretme işlevini yerine getirmek değil, öğretmen ve öğrenci arasındaki etkileşimi artırarak daha somut öğrenmeler gerçekleşmesini sağlamaktır. Nitelikli öğretim, öğretmenlerin bu süreçte araç gereçlerden etkili bir şekilde yararlanmasını ve kullanılmasını gerektirmektedir (Odabaşı ve Namlu, 1998). Öğretim materyalinin kullanımı, öğretmenin yaratıcılığı ve becerisi ile ilgili olup (Şahin ve Şahin 2014) materyallerin tasarımı ve öğrenme sürecinde etkili kullanımı ise belli düzeyde bilgi ve beceri gerektirir (Yalın, 2003). Bu noktada tahta ve ders kitaplarından başlayarak teknolojik araç gereçlere doğru bir gelişim gösteren (Yanpar Yelken, 2015) öğretim materyallerinin öğretmenler tarafından tanınması yerinde olacaktır (Allwright, 1981). Nitekim hedef davranışa yönelik kullanışlı ve öğrenci özelliklerine uygun bir materyal seçimi önemlidir (Senemoğlu, 2012). Öğretim materyalleri tasarlanıp kullanılırken materyalin öğrencilerin bilişsel gelişim düzeylerine uygun, hedef kazanımla ilişkili, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olması göz önünde bulundurulur (McLoughlin, 1999; Senemoğlu, 2012; Demiralp, 2007). Öğretmenlerin materyali tasarlarken ya da seçerken materyalin öğrencilerin seviyelerine uygunluğunun, materyalin özelliklerinin, yarar ve sınırlılık düzeylerinin bilinmesi materyalin etkili kullanımını sağlamaktadır (Gündüz ve Odabaşı, 2004). Öğretmenlerin genelde derste tahta ve ders kitaplarını kullandıkları diğer materyalleri sınıf ortamına taşımadıkları görülmektedir. Öz güven eksikliği, ön yargılar, materyali tanınamama gibi unsurlar ise bu davranışın nedenleri arasında yer almaktadır (Küçükahmet, 2000). Ayrıca öğretmenlerden klasik ders materyallerinin yanı sıra

teknoloji okuryazarlığı gerektiren (Kurtde Fidan, 2008) materyallerin sınıf ortamında kullanımı da beklenmektedir (Tor ve Erden, 2004). Öğretmenlerin materyalleri etkili bir şekilde kullanabilmeleri lisans döneminde konuya ilişkin yeterli bilinç ve donanımına sahip olmaları ile ilgilidir. Bu noktada mevcutta görev yapan öğretmenlere ise hizmet içi eğitim kursları ile materyal tasarımı ve kullanımı ile ilgili bilgilendirme ve uygulama çalışmaları yaptırmak yerinde olacaktır (Semerci, 2006).

Türkçe Öğretiminde Materyal Kullanımı

Diğer disiplinlerde olduğu gibi Türkçe öğretim sürecinde de materyallerden yararlanılmaktadır. Dil öğretim sürecinde kullanılan materyaller aracılığıyla öğrencilerin dinleme, konuşma, okuma ve yazma olmak üzere temel dil becerilerini geliştirmek hedeflenir. Zengin öğrenme ve öğretme ortamları (Odabaşı ve Namlu, 1998) sayesinde dil becerileri hedeflerine ulaşmak kolaylaşacak ve öğrenciler uygulama yapma imkânı bulacaklardır. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) da belirtildiği gibi “öğrencilerin dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi, Türkçenin özenli ve doğru bir şekilde kullanımı, öğrencilerin duygu ve düşüncelerini yazılı ve sözlü olarak etkili bir şekilde karşı tarafa aktarabilmesi, basılı materyaller ve çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, kullanma ve sorgulama becerilerinin gelişmesi” Türkçe öğretiminin özel amaçlarından (MEB, 2019). Türkçe öğretimi ile öğrencilerden okuduklarını doğru bir şekilde anlamaları, düşündüklerini etkili şekilde karşı tarafa aktarabilmeleri, gördüğü ya da izlediklerini etkili bir şekilde anlatabilmeleri hedeflenmektedir (Ersoy, 2008). Mackey (1969) dil öğretim sürecinde kullanılan materyaller aracılığıyla öğrencilerin normal hızda konuşulan bir dili anlama becerisi kazanma, ana dilindeki sözcükleri etkili vurgu ve tonlama ile telaffuz etme, ana dilinde normal hızda konuşabilme, günlük yaşamda duruma uygun ifade becerisine sahip olma, uygun ses ve söz kalıplarını kullanma, etkili okuma yazma becerileri geliştirme, dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerileri için test geliştirme becerilerinin geliştirilmesinin hedeflendiğine dikkat çeker (Mackey, 1969'dan akt. Yaman, 2007).

Türkçe eğitiminin fen ve benzeri alanlardan farklı bir işleyişe sahip olduğu düşünüldüğünde Türkçe eğitiminde “ifade kullanımı” en sık kullanılan unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu ifadeler ister sözlü ister yazılı ya da drama yöntemi ile aktarılsın sonuçta bir metin özelliği taşır. Metnin kullanım

aşamasında ise ses, tonlama, vurgu, beden dili, jest ve mimikler anlamı ve bağlantılı olan iletiyi anlaşılır kılmaktadır. Bu hedeflerin materyale yansıtılması ise öğretmenin yatkınlığı ve becerisi ile ilintilidir (Nuhoglu vd., 2008). Çünkü öğretmenin öğrencilerin giriş davranışlarını, genel özelliklerini ve öğrenme stillerini tanıması doğru materyal seçiminde kendisine yardımcı olacaktır (Avcı Yücel ve Ergün, 2013). Konuya dil öğretim süreci açısından bakıldığında ise sürecin etkili bir şekilde yürütülebilmesi için dilin doğasının ve öğrenme alanlarının tanınması, kültürlerarası ilişkilerin önemsenmesi ve yaşanan bilimsel gelişmelerin de takibi gerekir (Şengül, 2015). Türkçe öğretim sürecinde farklı görsel ve işitsel materyallerin kullanımı ile öğrencilere oldukça kapsamlı bir öğrenme sahası sunulmaktadır. Elbette öğrencilere kazandırılması hedeflenen bu beceriler, çağın teknolojik gelişmeleri doğrultusunda ele alındığında çok daha işlevsel bir boyuta taşınacaktır. Bu açıdan öngörülen hedef kazanımlara ulaşmak için öğrenme öğretme ortamlarının önceden belirlenen hedef kazanımlara göre düzenlenip planlanması gerekir (Baki ve Karakuş, 2012). Günümüzde Türkçe öğretiminde kullanılan materyallerin çeşidi oldukça fazladır. Önceki dönemlerde anadili öğretimi daha çok yazılı materyaller aracılığıyla gerçekleştirilirken günümüzde artık teknolojik okuryazarlık gerektiren görsel-işitsel araçlar öğrenme ortamlarında kullanılmaktadır (Odabaşı ve Namlu, 1998). Dolayısıyla üniversitede öğrenim gören öğrencilerin de “Türkçe Öğretiminde Materyal Tasarımı (TÖMT)” dersi aracılığıyla söz konusu materyallerin özelliklerini bilmeleri, sınıf içi uygulamalar yapmaları ve teknolojik uygulamaların takibini yapmaları gerekir (Gündüz ve Odabaşı, 2004; Şahin ve Şahin, 2014).

Çalışmanın Önemi

Yüksek Öğretim Kurumu tarafından belirtilen tanımına göre TÖMT dersinin amacının; “öğrencilerin alana özgü teknolojileri kullanımının sağlanması, alan öğretiminde materyal tasarım ve geliştirme ilkelerinin öğrenilmesi, iki ve üç boyutlu materyal tasarımı, farklı materyallere yönelik gerçekleştirilen sınıf içi uygulamaların değerlendirilmesi (YÖK, 2018)” olduğu düşünüldüğünde Türkçe öğretiminde kullanılan yöntem ve materyallerin koşullara uygun olmadığı ve eksikliklerin olduğu görülmektedir (Biçer vd., 2014; Şahin, 2014). Bu noktada ilgili alan yazınında öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı ile ilgili çok sayıda araştırma yapıldığı tespit edilirken (Karamustafaoğlu, 2006; Köseoğlu ve Soran, 2006; Demiralp, 2007; Fidan, 2008; Şahin, 2015; Bozpolat ve Arslan, 2018; Babayiğit, 2019), Türkçe öğretiminde materyal tasarımı konusunda

yapılan araştırma sayısının sınırlı olduğu görülmektedir. Alan yazınındaki boşluğu doldurmak için gerçekleştirilen bu çalışmada katılımcı görüşleri; “dersin amaçları, materyalleri taşıması gereken özellikler, materyal kullanımının eğitim ortamına katkıları, materyal hazırlama sürecinde zorlanılan ve keyif alınan aşamalar” noktalarında ele alınmıştır. Çalışma sonuçlarının öncelikle Türkçe öğretmenlerine, öğrencilere ve TÖMT dersi yürütücülerine faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda oluşturulan temel araştırma soruları aşağıda yer almaktadır:

1. Türkçe öğretmeni adaylarının TÖMT dersi kapsamında yapmış oldukları materyal örnekleri nelerdir?
2. Türkçe öğretmeni adaylarının TÖMT dersine ilişkin görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma Türkçe öğretmen adaylarının TÖMT dersine yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla nitel araştırma desenlerinden olgubilimsel (fenomenolojik) türde yürütülmüştür. Nitel araştırmalar aracılığıyla ele alınan olgular doğal ortamlarında ve bütüncül bir bakış açısıyla incelenmeye çalışılmakta (Yıldırım ve Şimşek, 2013); olgubilimsel çalışmalar aracılığıyla ise bireyin bir olguyu nasıl deneyimlediğini ortaya koymak (Christensen vd., 2020) ve olaylara ilişkin bakış açısını belirlemek hedeflenmektedir (Rose vd., 1995). Bu yolla öğretmen adaylarının TÖMT dersinin uygulandığı, materyal tasarım boyutu ve dersin faydalarına ilişkin görüşleri ortaya konulmuştur.

İşlem Süreci

TÖMT dersi, eğitim fakültelerinin Türkçe öğretmenliği bölümlerinde alan seçmeli olarak verilen bir derstir. Yürütülen TÖMT dersinin teorik boyutunda materyal tasarımı için gerekli alan bilgisi öğrencilere verilmiş ve dönem sonunda öğrencilere bireysel olarak hazırlayacakları materyal sunum ödevi verilmiştir. Bu sayede her öğrencinin dönem sonunda kendi tasarlamış olduğu bir materyale sahip olması hedeflenmiştir. Öğrencilerin kazanım seçimlerinin Türkçe Dersi Öğretim Programında (TÜDÖP) yer alan belli dil öğrenme alanlarına ve kazanımlara yığılmaması ve alan-kazanım dengesinin sağlanması için bazı önlemler alınmıştır. Dersin öğretim üyesi tarafından her öğrenme alanı ve sınıf düzeyinden belli sayıda kazanım seçilerek sınıf mevcudu ile uyumlu şekilde bir kazanım havuzu oluşturulmuştur. Kura yöntemiyle her öğrenci TÜDÖP’te

yer alan bir kazanım seçerek materyal tasarım hazırlıklarına başlamış ayrıca bu süreçte öğrencilere fikir olması açısından daha önceki dönemlerde yapılan/sunulan materyal örneklerinin görselleri öğrenciler ile paylaşılmıştır. Materyal sunum sürecinde her öğrenci hazırlamış olduğu materyali bireysel olarak sınıf ortamında sunmuş ve proje teslim evraklarından olan ‘Materyal Tasarım Raporu’ ve ders planını ders sorumlusuna teslim etmiştir. Sınıf ortamında gerçekleştirilen materyal sunumları sonrasında sunumları takip eden sınıftaki öğrencilerin de tasarımlara ilişkin görüşleri alınmış ve materyal değerlendirme formu aracılığıyla öğrencilerin tasarımları değerlendirilmiştir.

Çalışmanın birinci bölümünde öğrencilerin tasarlamış oldukları materyal örnekleri, ikinci bölümünde ise tasarım sürecine ilişkin katılımcı görüşleri yer almaktadır.

Çalışma Grubu

Bu çalışma 2023-2024 güz döneminde bir devlet üniversitesinin Türkçe Öğretmenliği Bölümünün 3. ve 4. sınıflarında öğrenim gören ve TÖMT dersini alan toplam 22 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, araştırmacının odaklandığı olguya yönelmesine, sorulara ilişkin zengin bir içerik oluşturmaya fırsat tanır (Creswell, 2017; Patton, 2014). Ölçüt örneklemede ise belli özelliklere sahip olay, nesne ya da bireyler önceden belirlenen ölçütleri sağlamaları durumunda örnekleme dâhil edilir (Büyüköztürk vd., 2018; Sönmez ve Alacapınar, 2018) ve bu yolla araştırmanın derinliği artırılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu doğrultuda katılımcıların Türkçe Öğretmenliği Bölümünde eğitim görüyor olmaları ve TÖMT dersini almaları araştırma ölçütü olarak belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması

İlgili alan yazınından hareketle öğrencilerin TÖMT dersine yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla görüşme kılavuzu oluşturulmuş ve kılavuzda yer alacak maddeler belirlenmiştir. Hazırlanan kılavuz aracılığıyla araştırma olgusunun farklı yönleri ele alınmaya ve açıklanmaya çalışılmıştır. Yine görüşme kılavuzunda yer alan maddeler hazırlanırken soruların katılımcıyı bir görüşe yönlendirmemesine, açık uçlu, anlaşılır ve net olmasına dikkat edilmiştir. Ardından hazırlanan taslak maddeler Türkçe eğitimi alanında bir uzmanın görüşlerine sunulmuş, uzman görüş ve değerlendirmeleri sonucunda 7 maddeden

1'i havuzdan çıkarılarak 6 sorudan oluşan görüşme kılavuzu elde edilmiştir. Ayrıca uygulama öncesi bir öğrenci ile pilot görüşme yapılarak soruların anlaşılabilirliği kontrol edilmiştir. Verilerin toplanması aşamasında Fırat Üniversitesi etik kurul komitesinden gerekli izinler alınmış ve süreç başlatılmıştır. Çalışmanın verileri, gönüllülük esasına dayalı olarak Google Formlar aracılığıyla toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Katılımcılardan elde edilen veriler içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. İçerik analizi betimleme, kodlama, kavramların belirlenmesi, kategori, tema oluşturma gibi adımlarla verilerin düzenlenmesine (Karataş, 2015; Gökçe, 2019) ve anlamlandırılmasına (Patton, 2014) imkân tanır. Nitel verilerin analizinde veriler anlamlı birimlere ayrılarak onlara kodlar atanmaktadır (Creswell, 2017; Berg ve Lune, 2019). Çalışmada katılımcılardan elde edilen veriler, ilgili alan yazınından hareketle kodlanarak ilgili kategorilere yerleştirilmiştir. Bu kapsamda katılımcılara K1, K2, K3 gibi kodlar atanarak isimleri gizli tutulmuştur. Kodlayıcı güvenilirliğini sağlamak amacıyla çalışma verileri araştırmacı tarafından kodlandıktan dört hafta sonra incelenerek yeniden kodlanmış ve dört kod üzerinde değişiklik yapılmıştır. Temalar ve altında yer alan kodların oluşturulması sürecinde alan yazını desteğine ve uzman görüşüne başvurulmuştur. Başlangıç ve sonuç kodlamalar arasındaki uyumun belirlenmesinde Miles ve Huberman'ın (2016) “[Güvenirlilik= Görüş birliği/(Görüş birliği + Görüş ayrılığı) x 100]” formülünden yararlanılmış ve değerin %92 olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada verilerin analiz edilmesinde MAXQDA paket programı kullanılmıştır. Söz konusu program elde edilen düşüncelerin görsel ve haritalar yardımıyla netleştirilmesini sağlamaktadır (Kuckartz ve Radiker, 2019). Bu noktada belirlenen temalar paket programda kodlanmış, ilgili cümlelerin kodlarla arasında ilişki kurularak kod-teori modeli ve kelime bulutundan yararlanılmıştır.

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenirliliğin sağlanması için bazı önlemlerin alınması gerekmektedir (Lincoln ve Guba, 1985; Merriam, 2015; Creswell, 2017). Bu çalışmada aktarılabilirliğin sağlanması adına katılımcı görüşlerinden elde edilen veriler doğrudan aktarım yoluyla sunularak verinin doğasına sadık kalınmaya çalışılmıştır. Verilerin kodlanması, kategori ve temaların oluşturulması aşamasında ise alan uzmanı ile iletişim hâlinde olunup görüş alışverişi yapılmıştır. Kodlayıcı güvenirliliğinin sağlanması için başlangıç kodlama ve sonuç kodlamalar arasındaki uyum yüzdesi hesaplanmış ve araştırmacı dört

hafta sonra kodlamaları tekrar gözden geçirmiştir. İnandırıcılığın sağlanması için ise alan uzmanı görüşüne başvurularak zengin betimleme teknikleri ile araştırma süreci raporlanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde ilk olarak materyaller “materyalin adı, amacı ve uygulama” başlıklarına yer verilerek sunulmuş ardından katılımcı görüşlerine yer verilmiştir.

1. Türkçe öğretmeni adaylarının TÖMT dersi kapsamında yapmış oldukları materyal örneklerine ilişkin alt amaç

Materyalin adı: Akıllı Kutu

Materyalin amacı: Medya metinlerinin değerlendirmesi ve analizinin yapılması amaçlanmıştır.

Uygulama: Önce materyal ile ilgili genel bilgiler sunulur. Kumanda sınıf içerisinde seçilen bir öğrenciye verilerek öğrenciden kanal değiştirmesi istenir. Öğrencinin tuşa basması ile ekran değişir ve metinler çıkar. Kanalı değiştiren öğrenciden çıkan metin ya da görseli değerlendirmesi istenir. Öğrenciye metin ya da görselle ilgili sorular sorularak metin ya da görseli yorumlaması istenir. Daha sonra kumanda sınıftaki öğrenciler arasında el değiştirir aynı aşamalar tekrar edilir. Böylelikle öğrenciler derste aktif duruma getirilerek analiz etme ve konuşma becerilerinin gelişimi hedeflenir.

Şekil 1

Akıllı Kutu Adlı Materyal Görseli

Materyalin adı: Kelime Ormanı

Materyalin amacı: Sözcüklerin ek ve köklerinin doğru bir şekilde bulunması amaçlanmıştır.

Uygulama: Sınıf iki gruba ayrılır. Birinci grup ağacın önünde yer alan sınıf mevcudu kadar kelime yazılı çubuklardan kök hâlinde olanları kök çubuğuna atmak üzere deneme yapmaya başlar. Bu kısım tamamlandıktan sonra ikinci grup çağrılır ve onlar da ek almış sözcükleri bulup ekler kutusuna atmaya başlarlar. Etkinlik sonunda kutuya en çok çubuk isabet ettiren gruba materyal önündeki gerçek meyvelerden verilir. Daha az isabet ettiren diğer gruba da kazanan gruptan sonra aynı meyveden verilir. Öğretmenin dersi özetlemesinden sonra ders sonlanır.

Şekil 2

Kelime Ormanı Adlı Materyal Görseli

Materyalin adı: Hikâye Ekspresi

Materyalin amacı: Öğrencilerin hikâye edici metinleri yaratıcı yazma becerisi ile bütünleştirmeleri amaçlanmıştır.

Uygulama: Öğrencilere hikâye yazacakları söylenir ve materyalin kullanım yönergesi hakkında bilgi verilir. Öğrenciler her vagonlardan bir madde koparır ve bu ipuçları ile bir hikâye kurgulamaya başlarlar. Öğrenciler vagonlarda yer alan “yer, karakter, sorun ve karakterin özelliklerine” uygun bir hikâye oluşturur ve

öğrenci yazmış olduğu hikâyeyi sınıfta sesli bir şekilde okur.

Şekil 3

Hikâye Ekspresi Adlı Materyal Görseli

Materyalin adı: Kukla Tiyatrosu

Materyalin amacı: Öğrencilerin dinlediği/izlediği hikâye edici metinleri canlandırması amaçlanmıştır.

Uygulama: Kuklaları sahnede oynatmak üzere her defasında iki öğrenci tahtaya kalkar (Bu ölçüt metindeki karakter sayısına göre değişebilir). Metnin yapısına uygun olarak planlanan bir metin, öğrencilere dinletilir. Metni canlandıracak öğrenciler metni birkaç defa dinledikten sonra içeriğe bağlı kalacak şekilde metni kuklalar aracılığı ile canlandırırlar.

Şekil 4

Kukla Tiyatrosu Adlı Materyal Görseli

Materyalin adı: Hikâye Küpleri

Materyalin amacı: Öğrencilerin hikâye edici metin yazmaları amaçlanmıştır.

Uygulama: Sınıf ortamında hikâye yazmak için hikâye küplerinden yararlanılır. Öncelikle öğrencilere altı farklı renkte kart gösterilir ve öğrenci istediği kartı seçer. Daha sonra seçilen renge karşılık olarak aynı renkte bir küp ve üzerinde farklı konulara ait resimler olacak konu belirlenir ve o konunun resimlerine göre öğrenci bir hikâye yazar. Bunu yaparken öğrencilerden, yazım kuralları ve noktalama işaretlerine dikkat etmeleri ve yazmış olduğu metne uygun başlık bulmaları istenir. Daha sonra hikâye unsurlarına ve imla kurallarına en uygun hikâye seçilip sınıfta okutulur. Hikâyenin olay örgüsü, kahraman, zaman, mekân unsurları da tespit edilip tahtaya yazılır.

Şekil 5

Hikâye Küpleri Adlı Materyal Görseli

Materyalin adı: Meraklı Balıklar

Materyalin amacı: Öğrencilerin dinlediği/okuduğu metni kavramaları ve metne yönelik sorulara cevap vermeleri amaçlanmıştır.

Uygulama: Öğrencilerin metne yönelik sorulara cevap vermeleri için öğrenci kovanın altına yardımı ile bir balık tutar. Tutulan balığın üzerinde yazılan soru sesli bir şekilde sınıfta okunur ve öğrenci soruya cevap verir. Verilen cevap doğru ise öğrenci balığını kovaasına atar.

Şekil 6

Meraklı Balıklar Adlı Materyal Görseli

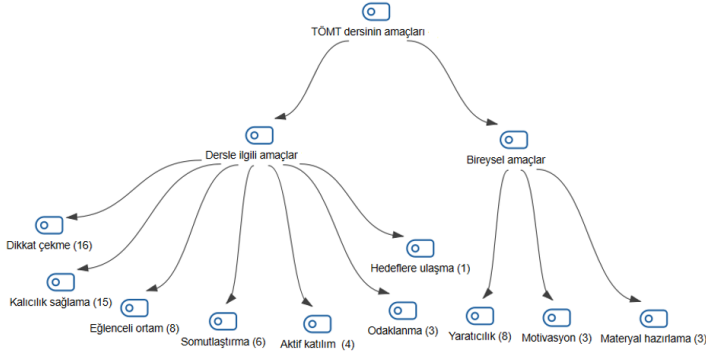
2. Türkçe öğretmeni adaylarının TÖMT dersine ilişkin görüşlerine ilişkin alt amaç

Çalışmanın bu bölümünde ise Türkçe öğretmeni adaylarının TÖMT dersine yönelik görüşlerinden elde edilen bulgular, çalışmanın alt amaçlarına göre sınıflandırılarak ele alınmıştır. Katılımcıların görüşlerinde olguların yorumlanmasında betimsel fenomenoloji, olguların açıklanmasında ise yorumsayıcı fenomenolojiden yararlanılmıştır.

İlk olarak “TÖMT dersinin amaçları nelerdir?” sorusuna yönelik olarak katılımcı görüşlerinden elde edilen veriler Şekil 7’de yer almaktadır.

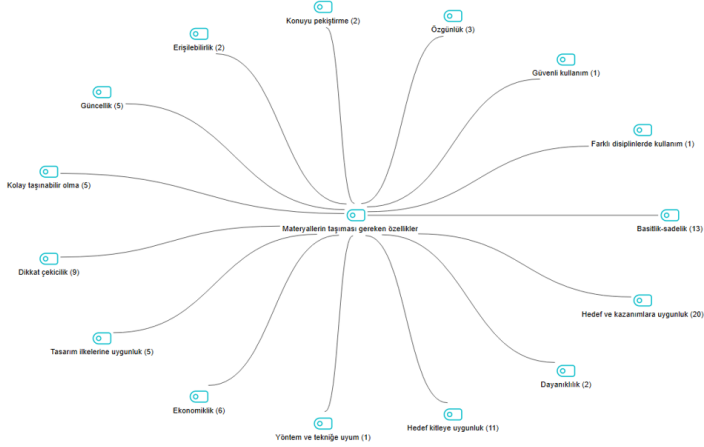
Şekil 7

TÖMT Dersinin Amaçlarına İlişkin Kod-Teori Modeli

Katılımcı görüşleri, “dersle ilgili amaçlar” ve “bireysel amaçlar” olmak üzere iki temel kategoriye ayrılmıştır. Dersle ilgili amaçlar kategorisine yönelik en çok “dikkat çekme” koduna yükleme yapıldığı görülmektedir. Katılımcılar derste kullanılan materyallerin dikkatlerini canlı tuttuğunu, konuya odaklandıklarını ve dolayısıyla da öğrenmede kalıcılık sağlandığı yönünde olumlu görüş belirtmişlerdir. Nitekim derste materyal kullanımı, öğrenen bireylerin dikkatini çekmekte ve onların derse kaşı güdülenmelerini ve etkili öğrenmeler gerçekleştirmelerini kolaylaştırmaktadır. Yine materyaller aracılığıyla dersin hedeflerine ulaşmak kolaylaşmakta ve odaklanma süresi uzamaktadır. Katılımcılar; derste kullanılan materyaller sayesinde eğlenceli ve aktif bir sınıf ortamının oluşturulmasının, soyut bilgilerin somutlaştırılmasına da yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Bireysel amaçlar kategorisinde ise “yaratıcılık, motivasyon ve materyal hazırlama becerisi” kodlarına yükleme yapılmıştır. Katılımcılar bu dersin yaratıcılık becerilerini geliştirdiğini, daha iyi şeyler yaptıklarını fark edince derse karşı motive olduklarını ve materyal hazırlamanın ilkelerini öğrendiklerine dikkat çekmişlerdir. Katılımcı görüşlerinden birebir aktarım örnekleri: **K4.** "Soyut kavramlar somut bir hâl alarak öğrenme daha kolay gerçekleştirilir. Ders daha eğlenceli bir duruma gelir. Öğrencilerin etkileşimi arttığı gibi öğrenmeye olan istek de artar. Böylelikle ulaşmak istenen hedefe daha çabuk varılır. Öğretmen ve öğrenci açısından zamandan tasarruf sağlanır. Bilgilerin kalıcılığına olumlu etki sağlar." **K10.** "Türkçe dersinde materyal kullanımı, eğitim ortamına ve öğrencilere somutlaştırma, görsellik, etkililik gibi katkılar sunar. Eğitim ortamında öğrencilerin bireysel ve sosyal gelişimlerine katkı sağlar. Eğitim ortamlarına bakış açılarını olumlu yönde değiştirir. Öğrenciler, yaptıkları projelerle eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirir."

Şekil 8

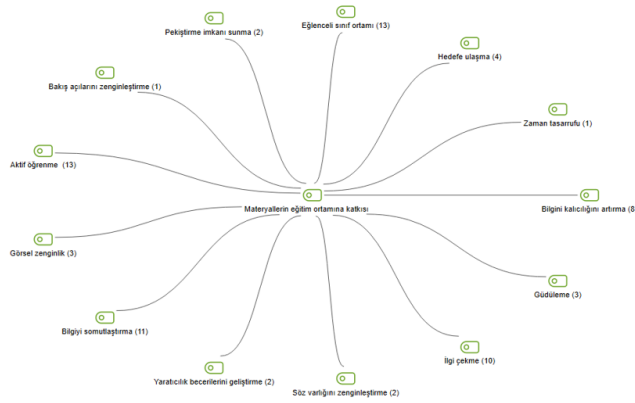
Materyallerin Taşınması Gereken Özelliklere İlişkin Kod-Teori Modeli

Materyallerin taşınması gereken özelliklere yönelik olarak katılımcıların “hedef ve kazanımlara uygunluk” kodu üzerinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Nitekim materyallerin dersin amaçlarına uygun olması bir materyalin taşınması beklenen temel özellikler arasında yer almaktadır. “Basitlik ve sadelik, hedef kitleye uygunluk, tasarım ilkelerine uygunluk, dikkat çekicilik, kolay taşınabilir olma, güncellik, erişilebilirlik” bir materyalin taşınması gereken diğer özelliklerdendir. Katılımcılar ayrıca materyallerin kullanıcıya “güvenli kullanım sağlaması, dayanıklı olması, başka derslerde de kullanılması ve ekonomik olması” koduna da yüklem yapmışlardır. Katılımcı görüşlerinden örnekler: **K3.** “Öncelikle dersin hedeflerine uygun olmalıdır. Hazırlanacak olan materyal Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki kazanımların en güncel hâlini teşkil etmelidir. Materyal; öğrencinin gelişim özelliklerine uygun olmalı, hazırlanması ve uygulanması aşamasında öğrenciye görecelik ilkesi dikkate alınmalıdır. Seçeceğimiz veya hazırlayıp kullanacağımız materyaller, biz öğretmenlerin bilgi ve becerisini de yansıtabilmelidir. Bu materyaller, kullanacağımız yöntem ve tekniklere uygun olmalıdır. Yine kullanacağımız materyal bütçemize uygun olmalı, tasarım öğeleri ve ilkeleri göz önünde bulundurularak hazırlanmış olmalıdır.” **K9.** “Bana göre öncelikle bir materyal dersin konusuna ve amacına uygun seçilmelidir. Dersin amacına ve konusuna uygun seçildikten sonra seçilen bu materyal öğrencinin

gelişim özelliklerine uygun olmalıdır. Öğretim materyali basit, sade ve anlaşılır olmalıdır. Materyal konuyu özetler nitelikte değildir. Kullanılacak olan malzemeler dersin önemli noktalarını vurgulamalıdır. Materyalde kullanılan malzemeler gerçek yaşamla tutarlılık göstermelidir. Öğrenciye uygun ortam ve alıştırma imkânı sağlamalıdır. Öğretim materyalinin gerektiğinde geliştirilebilir ve değiştirebilir olması lazım. Öğretim materyali sadece öğretmenin kullanacağı değil öğrencinin de kullanabileceği düzeyde olmalıdır."

Şekil 9

Materyallerin Eğitim Ortamına Katkısına İlişkin Kod-Teori Modeli

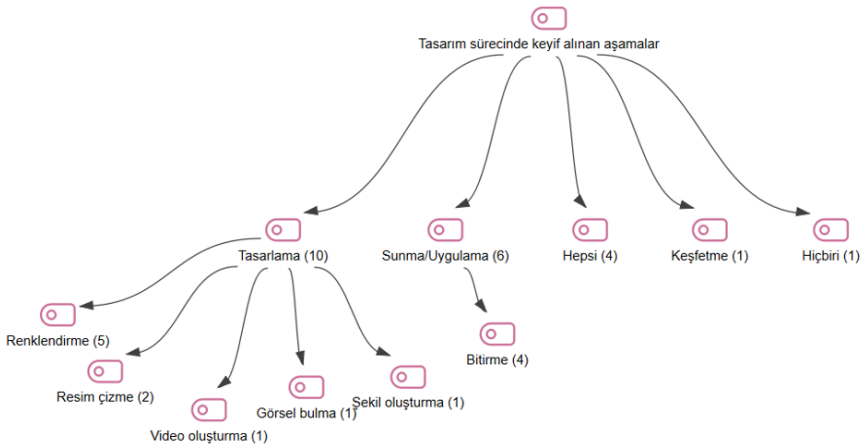

Katılımcılar, derste kullanılan materyallerin eğlenceli ve aktif sınıf ortamı oluşturulmasında oldukça etkili olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin dikkatinin canlı tutularak sunulan bilginin somutlaştırılması ve aynı zamanda bilginin kalıcılığının artırılması yine materyallerin eğitim ortamlarına katkıları arasında yer almaktadır. Nitekim derste kullanılan materyaller aracılığıyla anlaşılması güç noktaların örneklendirilmesi ve öğrenme ortamına katılan duyu organlarının sayısının artırılarak daha kalıcı öğrenmeler gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. Kullanılan materyaller aracılığıyla aktif öğrenme ortamları yaratılmakta ve öğrenciler konu ile ilgili alıştırma yapma imkânı bulmaktadır. Bu durumda materyal kullanımı, öğrencilerin hedefe ulaşmalarını kolaylaştırarak güdülenmesini sağlamaktadır. Katılımcılar, “yaratıcılık becerilerini ve söz varlıklarını geliştirme, dersin görsel açıdan zenginleştirilmesi, zamandan tasarruf sağlama” noktalarında derste materyal kullanmanın yararlı olduğunu

ifade etmişlerdir. Katılımcı görüşlerinden örnekler aşağıdaki gibidir: **K13.** "Soyut kavramlar somut bir hâl alarak öğrenme daha kolay gerçekleştirilir. Ders daha eğlenceli bir duruma gelir. Öğrencilerin etkileşimi arttığı gibi öğrenmeye olan istek de artar. Böylelikle ulaşılmak istenen hedefe daha çabuk varılır. Öğretmen ve öğrenci açısından zamandan daha tasarruf sağlanır. Bilgilerin kalıcılığına olumlu etki sağlar." **K16.** "İyi tasarlanmış bir materyal iyi bir güdüleyicidir. Dikkatleri kazanıma yoğunlaştırır, bu sayede odaklanmış bir öğrenci kitlesi meydana getirir. Ayrıca eğlenceli bir öğrenme fırsatı sağlar, böylece monoton bir öğrenme sürecinin önüne geçilmiş olur. Özellikle de otantik malzemelerle tasarlanmış bir materyal öğrencinin ilgisini çok daha çeker."

Şekil 10

Tasarım Sürecinde Keyif Alınan Aşamalara İlişkin Kod-Teori Modeli

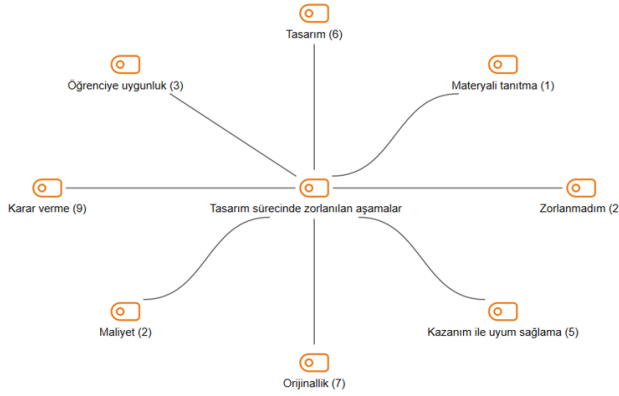

Katılımcılar sınıf ortamında sunacakları materyalleri hazırlarken en çok “tasarım” aşamasından keyif aldıklarını belirtmişlerdir. Bunu “materyali sunma/uygulama ve keşfetme” aşamaları takip etmektedir. Katılımcıların bir kısmı bütün aşamalardan keyif aldığı yönünde olumlu görüş bildirirken bir katılımcı ise bu süreçten keyif almadığı yönünde olumsuz görüş bildirmiştir. Tasarım aşamasında ise “renklendirme, resim çizme, video ve şekil oluşturma ve görsel bulma” yükleme yapılan kodlar arasındadır. Materyalin renklendirilmesi ve renklerin doğru kullanılması materyalin etkisinin artırılması açısından önemli

görülmektedir. Renklerin görsel materyaller açısından önemi düşünüldüğünde katılımcıların bu noktaya dikkat çekmesi olağandır. Yanlış tema ve renk kullanımı materyalin okunabilirliğini olumsuz yönde etkilerken çok fazla rengin bir arada kullanımı ise materyal odağını dağıtmaktadır. Bu süreçte resim çizme ve şekil oluşturma noktasında yeteneklerinin olmadığını düşünen katılımcılar, materyal tasarım sürecinde bu aşamalarda keyif aldıklarını ve ön yargılarının yıkıldığını ifade etmişlerdir. Materyallerin bitirilip sınıf ortamında sunulması da katılımcıların keyif aldığı son aşamadır. Katılımcı görüşlerinden elde edilen aktarımlar: **K12.** "Bu sürecin en çok paylaşma ve sunum aşamasından keyif aldığımı söyleyebilirim. Zira materyali tasarlarken verdiğimiz emeğin karşılığını aldığımız aşama bu aşamadır. Bunun yanında tasarımın ilk aşaması olarak değerlendirebileceğimiz fikir oluşturma aşaması da eğlendiğim aşamalardan biriydi. Yeni fikirler keşfetmek, orijinal bir çıktıya ulaşmaya çalışmak gerçekten heyecan verici idi." **K8.** "Kafamdaki materyal şekline karar verdikten sonra aldığım malzemeleri topluca görür görmez bende bir heyecan oluştu. Materyalimi adım adım hazırlarken zihnimde tasarladığım şeklin gün yüzüne yavaş yavaş çıkması epeyce keyiflendirdi. Asıl mutlu olduğum kısım ise materyalimi bitirdiğim kısımdı. Çünkü verilmiş bir emeğin sonucunda bir sanat eserini vücuda getirdiğim hissiyatını uyandırdı bende. Bunu ben yaptım dedim kendi kendime. Mutluluğun asıl doruğunu sunum sonrası yaşadım. Öğrencilerin sunumu çok beğenmeleri ve kazanımın gerçekleşmiş olduğunu görmem beni inanılmaz derecede keyiflendirdi."

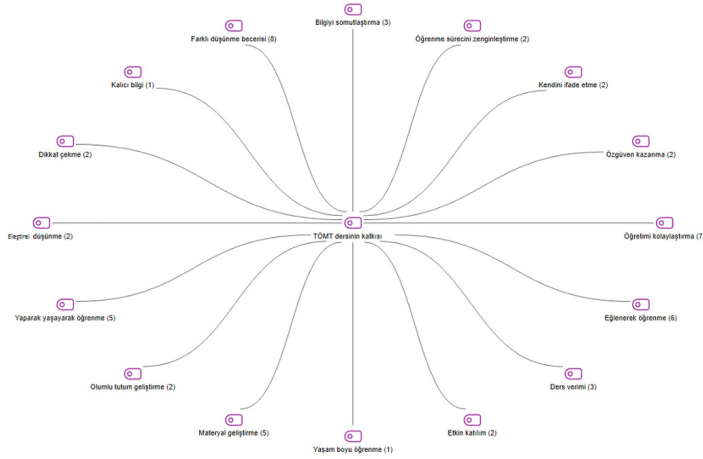
Şekil 11

Tasarım Sürecinde Zorlanılan Aşamalara İlişkin Kod-Teori Modeli

Katılımcılar, materyal geliştirme sürecinde en çok nasıl bir materyal hazırlayacakları konusunda zorlandıklarını belirtmişlerdir. “Karar verme aşaması” bu noktada en çok yükleme yapılan kod olarak görülmektedir. Yapısal ve yerleşim elemanlarının kullanım ilkeleri, materyal tasarım sürecini etkiler. Nitekim katılımcılar da bu unsurlara dikkat çekmektedirler. Yine materyal ve kazanım uyumunun sağlanması, katılımcılar tarafından zorlanılan bir aşama olarak görülmüştür. Katılımcılar önceki dönemlerde tasarlanmamış orijinal bir materyal tasarlamayı hedeflemiş ve bu noktada orijinal bir tasarım fikri bulmakta zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir. “Maliyet, öğrenci seviyesine uygunluk ve materyalin sunulması” katılımcıların zorlandıkları diğer aşamalardandır. Katılımcılardan ikisi ise materyal tasarım sürecinde zorlanmadıklarını ve sürecin her aşamasından keyif aldıklarını belirtmiştir. Katılımcı görüşlerinden aktarımlar: **K7.** "En eğlendiğim aşamalardan biri olan fikir aşamasını en çok zorlandığım aşama olarak da söyleyebilirim. Çünkü farklı düşünmek, yapılmamış olanı yapmaya çalışmak alışılmışın dışına çıkmak gerçekten zihinsel çaba isteyen süreçler." **K3.** "İlgili kazanıma dair materyal tasarımı zordu. Materyalde kesilip yapıştırılacak bazı parçalar tasarım aşamasında zorlandığım hususlardı. Materyalin parçalarını eşit uzunlukta tutabilmek ve şekiller oluşturmak materyalin en zor yanını oluşturdu."

Şekil 12

TÖMT Dersinin Katkısına İlişkin Kod-Teori Modeli

Şekil 12 incelendiğinde katılımcılar TÖMT dersinin farklı/yaratıcı düşünme becerilerini geliştirdiğini, öğretim sürecini zenginleştirerek öğrenmeyi kolaylaştırdığını, bilginin somutlaştırılmasını sağlayarak daha kalıcı öğrenmeler geliştirdiklerini, yaparak yaşayarak öğrendiklerini bunun da dersin verimini artırarak daha eğlenceli sınıf ortamının oluşturulmasına yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcılar materyal sunumlarında kendilerini ifade etme fırsatı yakalamalarının öz güvenlerine olumlu katkısı olduğunu belirtmişlerdir. Yapararak yaşayarak öğrenme, derste aktif katılım sağlanmasına yardımcı olurken katılımcılar ders karşı olumlu tutum geliştirdiklerini de ifade etmişlerdir. Katılımcıların TÖMT ders sürecine ilişkin genel olarak olumlu düşüncelere sahip oldukları söylenebilir. Birebir katılımcı görüşlerinden elde edilen aktarımlar: **"K.2.** "Türkçe Öğretiminde Materyal Tasarımı dersinde öğretim materyalleriyle Türkçe dersleri daha ilgi çekici hâle getirilir, öğrencilerin dikkatinin üst seviyede tutulmasındaki engellerin çoğunun kaldırılmasında önemli mesafeler kat edilir. Derslerde, tabiri caizse işin mutfağında, işlenen konuya uygun olarak bir model ve tasarımın oluşturulması ciddi zaman ve emekler istese de pragmatik olarak öğrencinin zihninde zannımca kalıcılığa katkıda bulunmaktadır. Bu ders özellikle öğretmen tarafından anlatılan konunun somutlaştırılması ve kalıcı hâle getirilmesinde önem taşır." **K.8.** "Kendi hazırladığım materyal üzerinden

cevaplamak istiyorum bu soruyu. Bir oyun havası içinde materyali öğrencilere sunmam, onların ilgisini çekti. Onların daha fazla güdülendiğini, konuyu öğrenmek için daha hevesli olduğunu gözlemledim. Klasik anlatımın dışına çıkmak öğrenciler için ilgici çekiciydi."

Ayrıca çalışmanın geneline ilişkin olarak elde edilen kodlar ve ilişki kurulan sözcüklerin frekans değerlerine göre oluşturulan kelime bulutu görseli aşağıda yer almaktadır:

Şekil 13

Çalışmanın Geneline Yönelik Oluşturulan Kod ve Sözcük Frekanslarına İlişkin Kelime Bulutu Görseli

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Türkçe öğretmen adaylarının TÖMT dersine yönelik görüşlerinin tespit edilmesinin amaçlandığı bu çalışma iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde TÖMT dersinde öğretmen adayları tarafından tasarlanan materyal örneklerine yer verilmiştir. İkinci bölümde ise katılımcıların sürece yönelik görüşleri ele alınmıştır. Çalışma kapsamında katılımcıların “TÖMT dersinin amaçları, bir materyalin taşınması gereken özellikler, materyal kullanımının eğitimöğretim sürecine katkıları, tasarım sürecinde zorlanılan ve keyif alınan aşamalara” ilişkin görüşleri incelenmiştir. Katılımcıların TÖMT dersinin amaçlarına yönelik görüşleri incelendiğinde “dikkat çekme, bilgilerin kalıcılığının sağlanması, eğlenceli ve yaratıcı bir sınıf ortamı oluşturulması” kodlarına yükleme yaptıkları belirlenmiştir. İlgili alan yazınına bakıldığında derslerde materyal kullanımının

öğrencilerin dikkatini canlı tuttuğu, öğrenmenin niteliğini yükselttiği, dersi zevkli bir hâle getirdiği (Odabaşı ve Namı, 1998); materyal kullanımının öğrencilerin derse karşı ilgilerini artırdığı (Jonasson, Myers & Mckillop, 1996) görülür. Şahin (2014) öğretmenler ile gerçekleştiği araştırmada, öğretmenlerin materyallerin “ilgi ve dikkat çekmek” yönüne vurgu yaptıklarını belirtmektedir. Demirel’e (2002) göre de öğrenme ve öğretme sürecinde materyal kullanımı içeriğin daha etkili bir şekilde sunulmasına yardımcı olurken aynı zamanda öğretim sürecini de daha eğlenceli ve anlamlı bir hâle getirmektedir. Kolburan Geçer (2010) tarafından yapılan çalışmada materyal kullanımı ile bilgilerin daha etkili, canlı ve verimli bir şekilde karşı tarafa aktarılma fırsatı sunduğu; yaratıcılık becerilerini geliştirdiği ve olaylara farklı açıdan bakma becerisi kazandırdığı belirtilmiştir. Katılımcılar süreçte eğlenerek öğrendiklerini ve bu durumun da derse karşı motivasyonlarını olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Nitekim öğrenme sürecinde materyal kullanımının öğrencilerin eğlenerek öğrenmelerine fırsat tanıdığı (Şen, 2015); uygun materyal kullanımı ile dil sınıflarında kullanılan materyallerin öğrencilerin motivasyonlarını (Barın, 2004) artırdığı bilinmektedir. Yine katılımcılar, materyal kullanımının bilginin somutlaştırılmasına yardımcı olduğu ve kalıcılığını artırdığını da belirtmişlerdir. Semerci (2006) de materyal kullanımının kalıcı öğrenme sürecini olumlu yönde etkilediğine dikkat çekmektedir. Aynı şekilde Bozpolat ve Arslan (2018) ve Yanpar Yelken (2015) de öğretmen adayları ile yürüttükleri araştırmada, materyal kullanımının konuyu daha anlaşılır bir hâle getirdiğini, öğrenme sürecini kolaylaştırarak bilginin kalıcı olmasını sağladığını belirtmektedir.

Dil öğretim materyallerinin sahip olması istenen özellikler, daha çok öğretmen ve öğrencilerin gereksinimleri doğrultusunda küresel ve yerel etmenler tarafından tespit edilen eğitim politikaları tarafından belirlenmektedir (Kaygısız, 2019). Bu araştırmada materyallerin taşınması gereken özelliklere ilişkin katılımcı görüşlerine bakıldığında materyalin kazanımlara ve hedef kitleye uygun olması gerektiği, basit ve sade tasarımlara yoğunlaştığı görülmektedir. Katılımcılar aynı zamanda materyallerin “dikkat çekici tasarım, kolay taşınabilir olma, ekonomiklik, güncellik, erişilebilirlik, konuyu pekiştirme, özgünlük ve dayanıklılık” gibi özelliklerine de dikkat çekmişlerdir. Temizyürek ve Birinci (2016) de materyallerin dersin amaçlarına uygun ve sınıf içinde uygulanabilir olması gerektiğini ifade etmiştir. Bozpolat ve Arslan (2018) tarafından yapılan çalışmada da materyallerin öğrenci seviyesi ve dersin amacına uygun, kullanışlı,

dikkat çekici, açık, ekonomik, dayanıklı, güncel ve eğlenceli olması gerektiğine ilişkin görüşler tespit edilmiştir. Demiralp (2007) de öğretim sürecinde kullanılan materyallerin öğrencileri derse katabilecek nitelikte, öğrencilerin seviyelerin uygun, tarafsız ve net öğretimsel içeriklere sahip olması gerektiğini vurgulamıştır.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) da öğrencilerin dil becerilerini geliştirmeye yönelik kazanımlar aracılığıyla materyal kullanımı ve tasarımı konusu bir araç olarak ele alınmıştır. Okuma ve yazma becerilerinin gelişimi için kavram haritaları, grafik, tablo, diyagram, görsel ve dijital materyal kullanımı önerilmektedir. Ayrıca TUDÖP'te (2019) dil becerilerinin gelişiminin yanı sıra yaratıcı, yansıtıcı ve eleştirel düşünme becerilerinin gelişiminin hedeflendiği etkinlikler aracılığıyla öğrencilerin materyal kullanım becerileri de desteklenmektedir (MEB, 2019). Günümüzde maruz kalınan çoklu bilgi kaynaklarının sayısının hızlı artışı ve teknolojinin günlük hayatta kullanımının yaygın etkisi de göz önünde bulundurulduğunda bilişsel becerilerin etkin kullanımının önem taşıdığını (Kökçü, 2023) ve bu süreçte öğrencileri zengin öğrenme ortamları ile buluşturarak kazanımlara uygun materyal kullanmalarını sağlamak gerektiğini söylemek mümkündür. Nitekim öğrenme öğretme sürecinde materyal kullanımının öğrenciler açısından olumlu etkileri vardır. “Yaratıcı düşünme, öğretim sürecini zenginleştirme, yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlama, bilgiyi somutlaştırma, kendini ifade etme” tespit edilen olumlu görüşler arasındadır. Materyal kullanımı ve yaratıcılık becerisi arasında doğrudan bir ilişki olduğu bilinmekte olup (Yanpar Yelken, 2009) materyali hazırlamadan önce sağlıklı bir materyal tasarım süreci yürütülmesi gerekir. Tasarım süreci ise yaratıcılık becerisi gerektirir. Materyali hazırlayan kişinin, materyalin bitmiş formunu görsel zekâsı ile canlandırması, harfleri, şekilleri, renkleri ve hareket öğelerini doğru bir şekilde kullanması önemlidir (Yanpar Yelken, 2015). Rotter (2006) tarafından da belirtildiği üzere bir öğretim materyalini yaratmak için “zıtlık, oryantasyon, harf ve sanatsal bilgi” ilkelerine dikkat edilmesi ve bunların tasarım sürecinde gözetilmesi gerekmektedir. Bu çalışmada katılımcılar da tasarım sürecinde yaratıcılık becerilerinin kullanımına, materyalde zıtlık sağlayarak önemli bilgiyi vurgulamaya, baştan sona bir düzen sağlamaya çalışarak oryantasyona, yapı ve yerleşim elemanlarının kullanım ilkelerine de dikkat ettiklerini belirterek aslında sanatsal bilgilerini süreç boyunca kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu noktada katılımcı görüşleri ile alan yazını arasında benzerlik olduğunu söylemek mümkündür. Öğrenme ortamının zenginleştirilmesi ve öğrencilere

yaparak yaşayarak öğrenme fırsatının sunulması da materyallerin öğrencilerin gelişimine katkıları arasındadır. Yaparak yaşayarak öğrenmede birden fazla duyunun öğrenme sürecine dâhil olması söz konusudur. Bireyin yaşantısında çok sayıda duyunun sürece katılması öğrenmeyi etkili bir hâle getirerek bilginin kalıcılığını artırmakta ve bu yolla birey bilgiyi içselleştirmektedir (Akay, 2013). Katılımcılar bu süreçte yaparak yaşayarak öğrenme ortamında sunmuş oldukları materyallerin öğretim sürecini kolaylaştırdığını da belirtmişlerdir. Söz konusu avantajlar silsile hâlinde birbirini etkilemektedir. Schank (1995) de öğrenmeyi kolaylaştırmanın en pratik yolunun yaparak yaşayarak öğrenme olduğunu belirtmektedir. Bilginin kolay bir şekilde öğrenilmesi için eğitim süreçlerinin gerçek hayatta olduğu gibi yansıtılması, hissedilmesi ve yapılması gerekir. Diğer taraftan katılımcılar kullandıkları materyallerin kendilerini ifade etmelerine yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Özellikle dil öğrenme sürecinde kullanılan dijital materyaller kullanıcıların duygu ve düşüncelerini aktarmasında kullanılan önemli araçlardır. Nitekim ilgili alan yazınında dijital hikâye kullanımının çekingen öğrencilerin kendilerini sınıf ortamında ifade etmelerine imkân sağladığı yönünde görüşler bulunmaktadır (Tatlı ve Aksoy, 2017). Öğrenciler bu yolla konuşmalarını düzelttiklerini ve daha akıcı bir şekilde konuştuklarını, hazırlık ve sunum aşamalarında kendilerini dinleme fırsatı bulduklarını belirtmektedirler. Bu araştırmada da katılımcılar hazırladıkları materyali sınıf ortamında öğrencilerle paylaşırken kendilerini ifade etme ve konuşma becerilerini etkili bir şekilde kullanmaya çalıştıklarını ifade etmişlerdir.

Katılımcılar, materyallerin oluşturulma aşamasında en çok tasarım sürecinden keyif aldıklarını ifade etmişlerdir. “Renklendirme, resim çizme, video oluşturma, görsel bulma ve şekil oluşturma” keyif alınan aşamalardandır. Çalışmanın bulgularını destekleyecek şekilde Öztürk ve Zayimoğlu-Öztürk (2015) de materyal tasarımının en kolay ve keyifli aşamasının materyal oluşturma (kesme, yapıştırma, yazma) olduğunu belirtmektedir. Bunu “düşünme/fikir üretme, materyal malzemesi bulma ve materyali oluşturma” aşamaları takip etmiştir. Katılımcılar materyali sınıf ortamında arkadaşlarına sunmanın ve hazırlamış oldukları materyalin bitmiş hâlini görmenin kendilerini mutlu ettiğini belirtmişlerdir. Özer ve Tunca (2014) tarafından yapılan araştırmada ise katılımcılar materyal tasarlamının en kolay aşamasının sunum aşaması olduğunu belirtmişlerdir. Materyal hazırlama sürecinin bütün aşamalarından duyduğu memnuniyeti dile getiren katılımcılar olduğu gibi bir katılımcı da sürecin hiçbir

aşamasından keyif almadığına yönelik olumsuz görüş bildirmiştir. Materyal oluşturma sürecinde zorlanılan aşamalara bakıldığında katılımcıların “karar verme” aşamasında zorluk yaşadıkları görülmektedir. Bunu “orijinal bir materyal tespit etme, kazanım ile materyal arasında uyum sağlama, materyali tasarlama, öğrenci seviyesine uygunluk, maliyet ve materyali sınıf ortamında paylaşma” aşamaları izlemektedir. Katılımcılardan ikisinin ise herhangi bir aşamada zorlanmadığı görülmüştür. Materyal tasarımının yerleşim ve tasarım ilkeleri de göz önünde bulundurulduğunda katılımcıların belli aşamalarda zorlanmaları olası bir durumdur. Nitekim Öztürk ve Zayimoğlu- Öztürk (2015) de gerçekleştirdikleri araştırmada katılımcıların materyal hazırlarken en çok materyalin ne olacağını tespit etme/tasarlama aşamalarında zorlandıklarını tespit etmişlerdir. Söz konusu sonuç, araştırma bulgularıyla örtüşmektedir. Materyali yapma, öğrenci seviyesine uygunluğunu belirleme ve amaca uygun bir materyal hazırlama katılımcıların yaşadıkları diğer zorluklardandır. Özer ve Tunca (2014) da materyal tasarım sürecinde en çok “kullanılan malzemeden kaynaklı güçlükler” dikkat çekmektedir. Bunu “zaman yönetimi, materyal maliyeti, dayanıklılığı sağlama ve orijinal bir materyal tasarlama” gibi güçlükler takip etmektedir.

Yapılan çalışmanın sonuçları bütüncül bir bakış açısıyla ele alındığında öğretmen adaylarının materyal oluşturma sürecine ilişkin olumlu görüşlere sahip olduğu görülür. Çalışmanın birinci bölümünde yer alan materyal örnekleri de TÖMT dersinin büyük ölçüde amacına ulaştığını ve öğretmen adaylarının materyal kullanımının önemini ve amacını kavradıklarını yansıtmaktadır. Süreçte yaşanan zorluklar ve eksiklikler de göz önünde bulundurulduğunda öğretmen ve öğrencilere de önemli görevler düştüğünü söylemek mümkündür. Özellikle lisans boyutunda TÖMT dersi kapsamında yapılacak uygulama çalışmalarında ders yürütücülerinin hedef kazanım dengesini sağlaması önemlidir. Nitekim bu süreçte materyal hazırlamanın daha kolay olduğu kazanımlara yığılma olup diğer dil becerileri ve sınıf düzeyine yönelik kazanımların ihmal edilmesi olası bir durumdur. Yine dil becerileri öğretim sürecinde klasik materyal kullanımı yerine öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini yansıtacak orijinal ve teknoloji destekli materyal kullanımı önemli görülmektedir. Böylece yapılacak yeni çalışmalarda farklı disiplin, beceri alanı ve öğrenci gruplarına yönelik yürütülecek materyal tasarımı araştırmalarının öğrenci ve öğretmenlere yol göstereceği düşünülmektedir.

Extended Summary

Introduction

As in other disciplines, materials are also used in the Turkish teaching process. Through the materials used in the language teaching process, it is aimed to develop students' basic language skills such as listening, speaking, reading and writing. The variety of materials used in Turkish language teaching is quite high. While mother tongue teaching was mostly carried out through written materials in the past, today, audio-visual tools that require technological literacy are used in learning environments (Odabaşı & Namlu, 1998). Therefore, university students should know the properties of these materials, make in-class applications and follow technological applications through the “Material Design in Turkish Language Teaching” course (Gündüz & Odabaşı, 2004; Şahin & Şahin, 2014).

When the relevant literature is scanned, it is seen that the number of studies on Material Design in Turkish Teaching is limited. Participant opinions in this study, which was conducted to fill the gap in the literature; “The objectives of the course, the characteristics that the materials should have, the contribution of the use of materials to the educational environment, the difficult and enjoyable stages in the material preparation process” were discussed. In this regard, the basic research questions were determined as follows:

1. What are the examples of materials prepared by Turkish teacher candidates within the scope of the TÖMT course?
2. What are the opinions of Turkish teacher candidates regarding the TÖMT course?

Methodology

This study was conducted in a phenomenological (phenomenological) type of qualitative research designs in order to determine the opinions of Turkish teacher candidates regarding the TÖMT course. In this way, the opinions of prospective teachers regarding the implementation of the TÖMT course, the material design dimension and the benefits of the course were revealed.

This study was conducted with a total of 22 students studying in the 3rd and 4th grades of the Turkish Language Teaching department of a state university and taking the TÖMT course in the 2023-2024 fall semester. Based on the relevant literature, an interview guide was created to determine students' opinions about

the TOMT course and the items to be included in the guide were determined. Through the interview form, different aspects of the research phenomenon have been tried to be discussed and explained. The data obtained from the participants were analyzed using content analysis. Content analysis allows data to be organized (Karataş, 2015; Gökçe, 2019) and interpreted (Patton, 2014) through steps such as description, coding, determining concepts, creating categories and themes. In qualitative research, some measures should be taken to ensure validity and reliability (Lincoln & Guba, 1985; Merriam, 2015; Creswell, 2017). In this study, in order to ensure transferability, the data obtained from the participant views were presented through direct transfer and the nature of the data was tried to be faithful. During the coding of the data and the creation of categories and themes, the field expert was contacted and opinions were exchanged. To ensure coder reliability, the percentage of agreement between the initial coding and the final coding was calculated and the researcher reviewed the coding four weeks later. In order to ensure credibility, the research process was reported with rich description techniques by referring to the field expert opinion.

Findings

In the first part of the research, examples of materials prepared by Turkish teacher candidates were included. In the second part, students' opinions about the TÖMT course were discussed. Participants stated that the TÖMT course developed different/creative thinking skills, facilitated learning by enriching the teaching process, developed more permanent learning by concretizing knowledge, and learned by doing and experiencing, which increased the efficiency of the course and helped create a more enjoyable classroom climate. Additionally, participants stated that they had difficulty in some stages of the material design process.

Discussion, conclusions and recommendations

This study, which aims to determine the opinions of pre-service Turkish teachers about the Material Design in Turkish Language Teaching course, consists of two parts. In the first part, examples of materials designed by pre-service teachers during the course are given. In the second part, the participants' views on the process are discussed. Within the scope of the study, participants' opinions regarding “the aims of the TOMT course, the characteristics that a material should have, the contributions of material use to the education-training process, the difficult and enjoyable stages in the design process” were examined. When

the participants' opinions about the aims of the TÖMT course were examined, it was determined that they attributed the following codes to “attracting attention, ensuring the permanence of information, creating a fun and creative classroom environment”. When we look at the relevant literature, it is stated that the use of materials in lessons keeps students' attention, increases the quality of learning, and makes the lesson enjoyable (Odabaşı & Namlu, 1998); It is seen that the use of materials increases students' interest in the course (Jonasson, Myers, and Mckillop, 1996; Temizyürek & Birici, 2016). In this research, when we look at the participants' opinions about the features that the materials should have, it is seen that the material should be suitable for the objectives and the target audience, and the focus is on simple and plain designs. Participants stated that they enjoyed the design process most when creating the materials. “Coloring, drawing pictures, creating videos, finding visuals and creating shapes” are among the stages that are enjoyed. When we look at the difficult stages in the material creation process, it is seen that the participants had difficulties in the “decision making” stage.

When the results of the study are considered from a holistic perspective, it is seen that teacher candidates have positive opinions about the material creation process. The material samples in the first part of the research also reflect that the TÖMT course has largely achieved its purpose and that prospective teachers understand the importance and purpose of material use. Considering the difficulties and deficiencies experienced in the process, it is possible to say that teachers and students also have important duties. It is important for course instructors to balance target outcomes, especially in the application studies to be carried out within the scope of the TÖMT course at the undergraduate level. As a matter of fact, in this process, it is possible that the acquisitions for which it is easier to prepare materials are concentrated and the achievements related to other language skills and grade level are neglected. Again, it is considered important to use original and technology-supported materials that will reflect students' creative thinking skills, instead of using classical materials in the language skills teaching process. In this way, new studies on material design for different disciplines, skill areas and student groups will guide students and teachers.

Çıkar Çatışması: Makale tek bir yazar tarafından yazıldığından çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Etik Beyanı: Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi"nde belirtilen kurallara uyulduğunu ve "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler"e dayalı hiçbir işlem yapmadığımı beyan ederim. Aynı zamanda etik ihlallerde tüm sorumluluğun makale yazarına ait olduğunu beyan ederim.

Etik Kurul İzni: Araştırmaya ilişkin etik kurul izinleri Fırat Üniversitesi Etik Kurulundan 12.03.2024 tarih, E-50716828-100-456844 sayılı başvuru ve 9 sayılı komisyon kararı ile alınmıştır.

Finansman: Bu araştırma herhangi bir fon almamıştır.

Telif Hakları: Millî Eğitim dergisinde yayımlanan çalışmaların Creative Commons Atıf-Ticari Olmayan 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Veri Kullanılabilirliği Beyanı: Bu çalışma sırasında oluşturulan veya analiz edilen veriler, talep üzerine yazarlardan temin edilebilir.

Yazma Yardımı için Yapay Zekâ Kullanımı: Bu çalışmanın oluşturulması aşamasında yapay zekâdan yararlanılmamıştır.

Kaynakça

- Akay, C. (2013). Ortaokul öğrencilerinin yaparak-yaşayarak öğrenme temelli TÜBİTAK 4004 bilim okulu projesi sonrası bilim kavramına yönelik görüşleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 326-338.
- Allwright, R. L. (1981). What do we want teaching materials for?. *ELT Journal*, 36(1), 5-18. <https://doi.org/10.1093/elt/36.1.5>
- Apperson, J. M., Laws, E. L., & Scepansky, J. A. (2006). He impact of presentation graphics on students' experience in the classroom. *Computers and Education*, 47(1), 116-126. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2004.09.003>
- Avcı Yücel, Ü. ve Ergün, E. (2013). Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı içinde. *Öğretim materyallerinin hazırlanması ve seçilmesi* (s.45-64). Pegem Akademi.

- Babayiğit, Ö. (2019). Sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde öğretim materyali kullanma amaçlarının ve durumlarının incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 51, 42-59. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.497192>.
- Baki, Y. ve Karakuş, N. (2012). *Türkçe öğretiminde öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Pegem Akademi.
- Barın, E. (2004). Yabancılar Türkçe öğretiminde ilkeler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, 1, 19-30.
- Berg, B. L. ve Lune, H. (2019). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (H. Aydın, Çev. Ed.). Eğitim Kitabevi.
- Biçer, N., Çoban, İ. ve Bakır, S. (2014). Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin karşılaştığı sorunlar: Atatürk Üniversitesi Örneği. *Journal of International Social Research*, 7(29), 125-235
- Bozpolat, E. ve Arslan, A. (2018). Öğretmen adaylarının öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı dersine ilişkin görüşleri. *E-International Journal of Educational Research*, 9(3), 60-84. <https://doi.org/10.19160/ijer.463977>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Christensen, L. B., Johnson, R. B. ve Turner, L. A. (2020). *Araştırma yöntemleri desen ve analiz*. A. Aypay (Çev. Ed.). Anı Yayıncılık.
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma deseni: nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. (S. B. Demir, Çev.). Eğiten Kitap.
- Demiralp, N. (2007). Coğrafya eğitiminde materyaller ve 2005 coğrafya dersi öğretim programı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 373-384.
- Demirel, Ö. (2002). *Planlamadan değerlendirmeye öğretme sanatı*. Pegem Akademi .
- Demirel, Ö., Seferoğlu, S. S. ve Yağcı, E. (2001). Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme. Pegem Akademi.
- Duman, G. B. (2013). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde materyal geliştirme ve materyallerin etkin kullanımı. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(2), 1-8. <https://doi.org/10.16916/aded.16003>

- Erişti, B. (2007). Öğretim teknolojilerinin öğretim sürecindeki yeri ve kullanımı: görsel-işitsel materyaller. H. F. Odabaşı (Ed.). Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı (s. 93-112). Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Ersoy, A. (2008). Türkçe öğretiminde ortam düzenleme ve araç gereç kullanımı. H. Pilancı (Ed.). Türkçe öğretimi (s. 179-204). Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Fidan, N. K. (2008). İlköğretimde araç gereç kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim*, 1(1), 48-61.
- Gökçe, O. (2019). *Klasik ve nitel içerik analizi felsefe, yöntem, uygulama*. Çizgi Kitabevi.
- Gündüz, Ş. ve Odabaşı, F. (2004). Bilgi çağında öğretmen adaylarının eğitiminde öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinin önemi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology (TOJET)*, 3(1), 43-48.
- İşman, A. (2005). Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme. Pegem A.
- Jonasson, D. H., Myers J., & Mckillap A. M. (1996). From constructivism to constructionism: learning with hypermedia/multimedia rather than from it. B. G. Wilson (Eds.). *Constructivist learning environments: case studies in instructional design*. Educational Technology Publications.
- Kablan, Z., Topan, B. ve Erkan, B. (2013). Sınıfıçi öğretimde materyal kullanımının etkililik düzeyi: Bir meta-analiz çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1629-1644. <https://doi.org/10.12738/estp.2013.3.1692>
- Karamustafaoğlu, O. (2006). Fen ve teknoloji öğretmenlerinin öğretim materyallerini kullanma düzeyleri: Amasya ili örneği. *AÜ. Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 90-101.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80.
- Kaygısız, Ç. (2019) Applied linguistics perspective in developing reading material. *Pegem Journal of Education and Instruction*, 9(4), 1063-1080. <https://doi.org/10.14527/pegegog.2019.034>
- Kolburan Geçer, A. K. (2010). Teknik öğretmen adaylarının öğretim teknolojisi ve materyal geliştirme dersine yönelik deneyimleri. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 1-25.

- Kökçü, Y. (2023). Critical Reading Self-Efficacy and Metacognitive Reading Strategies: A Relational Study. *Indexing/Abstracting*, 19(1), 47-61. <https://doi.org/10.29329/ijpe.2023.517.4>
- Köseoğlu, P. ve Soran, H. (2006). Biyoloji öğretmenlerinin araç-gereç kullanımına yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 159-165.
- Kuckartz, U. ve Radiker, S. (2019). *Analyzing Qualitative Data with MAXQDA*. Springer International Publishing.
- Kurtdede Fidan, N. (2008). İlköğretimde araç gereç kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim*, 1(1), 48-61.
- Küçükahmet, L. (2000). Öğretimde planlama ve değerlendirme. (11. Baskı). Nobel Yayıncılık.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Sage Publications.
- McLoughlin, C. (1999). The implications of the research literature on learning styles for the design of instructional material. *Australian Journal of Educational Technology*, 15(3), 222-241. <https://doi.org/10.14742/ajet.1859>
- MEB (2006). İlköğretim Türkçe Dersi (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı. Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara.
- Merriam, S. B. (2015). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (Üçüncü Basımdan Çeviri) (S. Turan, Çev.). Nobel Akademi.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (2016). *Genişletilmiş bir kaynak kitap: Nitel veri analizi*. (S. Akbaba Altun, A. Ersoy, Çev.). Pegem Akademi.
- Nuhoğlu, M., Özsoy, T. ve Aydın, A. (2008). *Türkçe öğretiminde materyal tasarımı*. Nobel Yayıncılık.
- Odabaşı, F. ve Namlu, A. G. (1998). Türkçe öğretiminde ortamlar. S. Topbaş (Ed.). *Türkçe öğretimi* (s. 95-112). Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Özer, Ö. ve Tunca, N. (2014). Öğretmen adaylarının materyal hazırlama ve kullanmaya yönelik görüşleri. *Route Educational and Social Science Journal*, 1(3), 214-229. <https://doi.org/10.17121/ressjournal.130>

- Öztürk, T. ve Zayimoğlu Öztürk, F. (2015). Tarih öğretmen adaylarının öğretim teknolojisi ve materyal tasarımı dersine yönelik uygulamaları ile görüşlerinin incelenmesi. *E-Kafkas Journal of Educational Research*, 2(3), 63-78.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (M. Bütün ve S. B. Demir, Çev.). Pegem Akademi.
- Rose, P., Beeby, J., & Parker, D. (1995). Academic rigour in the lived experience of researchers using phenomenological methods in nursing. *Journal of Advanced Nursing*, 21(6), 1123-1129. <https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.1995.21061123.x>
- Rotter, K. (2006). Creating instructional materials for all pupils: Try Cola. *Intervention in School and Clinic*, 41(5), 273-282. <https://doi.org/10.1177/10534512060410050401>
- Schank, R. C. (1995). What we learn when we learn by doing (Vol. 60). Technical report. 12 Şubat 2024 tarihinde <https://l24.im/xXSGV1B> adresinden edinilmiştir.
- Seferoğlu, S. (2013). Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı. Pegem Akademi.
- Semerci, A. (2006). *İlköğretim birinci kademedeki görev yapan sınıf öğretmenlerinin, etkili materyal kullanma yeterlilikleri üzerine öğretmen ve yönetici görüşleri* [Yüksek lisans tezi]. Fırat Üniversitesi.
- Senemoğlu, N. (2012). *Gelişim öğrenme ve öğretim* (21. Baskı). Pegem Akademi.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, G. F. (2018). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Şahin, E. ve Şahin, A. (2014). Türkçe öğretiminde teknoloji ve materyal kullanımı. (Ed: A. Kırkkılıç ve H. Akyol). *İlköğretimde Türkçe öğretimi* (4. baskı) (s. 319-348). Pegem Akademi.
- Şahin, M. (2015). Öğretim materyallerinin öğrenme-öğretme sürecindeki işlevine ilişkin öğretmen görüşlerinin analizi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(3), 995-1012.
- Şaşmaz Ören, F. ve Ormancı, Ü. (2012). Öğretmen adaylarının çalışma yaprağı geliştirme ve kullanma uygulaması ile bu uygulamaya yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1), 241-270.

- Şen, Ü. (2015). *Yurt dışında yaşayan Türk çocuklarına Türkçe öğretimi ve materyal tasarımı* (Belçika örneği). Edge Akademi Yayınları.
- Şengül, K. (2015). Öğretim elemanlarının yabancılarla Türkçe öğretiminde kullanılan materyallere ilişkin görüşleri. *Researcher*, 3(2), 14-25.
- Tatlı, Z. ve Aksoy, D. A. (2017). Yabancı dil konuşma eğitiminde dijital öykü kullanımı. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 45(45), 137-152. <https://doi.org/10.15285/maruaebd.271060>
- Temizyürek, F. ve Birinci, F. G. (2016). Yabancı Dil Öğretiminde Otantik Materyal Kullanımı. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 5(1), 54-62. <https://doi.org/10.14686/buefad.v5i1.5000158999>
- Tor, H. ve Erden, O. (2004). İlköğretim öğrencilerinin bilgi teknolojilerinden yararlanma düzeyleri üzerine bir araştırma. *Turkish Online Journal of Educational Technology (TOJET)*, 3(1), 120-130.
- MEB (2019). Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar). T.C. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Yalın, H. İ. (2003). Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme. Nobel Yayınları.
- Yaman, H. (2007). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersi bağlamında Türkçe öğretiminde teknoloji kullanımına ilişkin yeterlilik ve algıları. *HAYEF Journal of Education*, 4(1), 57-71.
- Yanpar Yelken, T. (2015). Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı (13. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Yelken, T. Y. (2009). Öğretmen adaylarının portfolyoları üzerinde grup olarak yaratıcılık temelli materyal geliştirmenin etkileri. *Eğitim ve Bilim*, 34(153), 83-98.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- YÖK (2018). Türkçe Öğretmenliği Lisans Programı. 3 Nisan 2024 tarihinde https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Turkce_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf adresinden edinilmiştir.